

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΩΝ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ
ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Προπληρωτέα εις Αθήνας
των εκδόσεων.
Διὰ τους έντες της 'Ελλά-
δος συνδρομητάς δρ. 10.
Διὰ τους έκτος αυτής » 12.

ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Παρά τοις Κ. Κ. Διδασκά-
λοις και τοις επιστάταις των
Γυμνασίων εν τη ημε-
ραπαύσει.

Εκδίδεται τρίς τοσ
μηνός.

Ούχ οι πολλὰ, ἀλλ' οι χρήσιμα ἀναγινώσκοντές εισισπουδαίοι.
(ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ.)
'Εάν ης φιλομαθής, ἔση και πολυμαθής.
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.)

'Εν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ πα-
ρά τοις Κ. Κ. 'Ελληνοῖς
Προξένοις και τοις ἰδιαι-
ταις ἐπιτρόποις τοῦ 'Κεῖ-
του.

'Ασπασία ἢ Φωκαίς.

Κόρος ὁ πρεσβύτερος, περὶ οὗ γέγραπται ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τὸ ὑπὸ ὄνομα «Κύρου Παιδεία» φερόμενον ὠραῖον πολιτικὸν μυθιστόρημα, ἐθεώρει τὸ ὄπ' αὐτοῦ διὰ κατακτήσεων συγκροτηθὲν μέγα περσικὸν κράτος ἀτελές και ἀκοσμον, ἀν μὴ συμπεριελαμβάνοντο εἰς αὐτὸ και πόλεις ἑλληνικαί. Τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν εἶχον ἀνεκάθεν οἱ τῆς Ἀνατολῆς δυνάσται. Ὅθεν ἀπέστειλεν ὁ Κόρος οὗτος τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἀρπαγον νὰ θεραπεύσῃ τὴν ὄρεξιν τῆς αὐτοῦ περσικῆς Μεγαλειότητος. Ἐστράτευσε δ' οὗτος πρῶτον ἐπὶ Φωκαίαν, πόλιν ἑλληνίδα, ἐκ τῶν ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἰωνικῶν ἀποικιῶν. Οἱ Φωκαεῖς δὲν ἠδύνατο βέβαια νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὰς πολὺ ὑπερτέρας τῶν ἑαυτῶν δυνάμεις τοῦ Ἀρπάγου· ὅθεν ὅταν τοὺς ἐπολιόρχησε και ἐζήτησε παρ' αὐτῶν νὰ χαλάσωσιν ὀλίγον ἐν μέρος τοῦ τείχους τῆς πόλεως και νὰ κρημνίσωσι μίαν μόνην οἰκίαν εἰς σημεῖον ὑποταγῆς, οὗτοι τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοῖς κάμῃ τὴν χάριν, νὰ ἀπομακρυνθῇ μίαν μόνον ἡμέραν ἀπὸ τὰ τείχη των μετὰ τοῦ στρατοῦ του, διὰ νὰ σκεφθῶσι και ἀποφασίσωσιν. Ὁ ἀπονήρευτος Ἀρπαγος ἀπεμακρύνθη. Οὔτοι δὲ, μείναντες μόνοι, ἐπῆραν τὰς οἰκογενεῖας των, τὰ κεμήλιά των και τοὺς θεοὺς των, και ἐμβάντες εἰς τὰ πλοῖά των ἔφυγαν. Ἐμείναν δὲ μόνον ὀλίγοι τινές, μὴ δυνηθέντες νὰ καταλίπωσι τὰ πατρῶα ἐδάφη. Ὁ Ἀρπαγος ἐπιστρέψας τὴν ἐπισῶσαν και εὐρῶν τὴν πόλιν σχεδὸν ἔρημον, ἀφῆκεν ὀλίγην φρουρὰν και ἀπῆλθεν εἰς Θῆραν ἄλλων ἑλληνίδων πόλεων ἐν Ἀσίᾳ τῇ Μικρᾷ· ἐπανελθόντες δὲ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του οἱ ἐν τοῖς πλοίοις Φωκαεῖς ἔσφαξαν τὴν φρουρὰν και παρευθὺς ἀνεχώρησαν ὀριστικῶς πλέον. Ἦλθον δὲ τὸ πρῶτον εἰς Κύρνον, ὅπου 20 ἔτη πρότερον εἶχον οὐστήσει ἀποικίαν, τὴν Ἀλαλίαν, ἐκείθεν δὲ μετ' ὀλίγον προχωρήσαντες εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλατίας ἔκτισαν τὴν Μασσαλίαν.

Ἐκ τῶν ὀλίγων ἀπομεινάντων ἐν Φωκαίᾳ κατοίκων ἦτο ἀγαθὸς τις ἄνθρωπος ὀνόματι Ἑρμότιμος. Τοῦτου δὲ θυγάτηρ ἐγένετο ἢ Φωκαίς· Ἀσπασία, ἥς και βιολογίαν θὰ ἐκθέσω ὕσον τὸ δυνατόν συντομώτερον.

Ἡ θυγάτηρ αὐτῆ τοῦ Ἑρμότιμου, ἔμεινε ὄρφανὴ μητρὸς ἐκ γενετῆς, διότι ἡ μήτηρ αὐτῆς ἀπέθανεν ἐν τοῖς ὠδίοις.

Βλέπετε ὅτι και τότε εἶχον οἱ ἄνθρωποι τὴν συνήθειαν νὰ ἀπονησκωσιν, ἀν και ἦσαν ὀλιγώτεροι ἢ τῶρα ἱατροί, ἵνα εὐκολύνωσι τὴν εἰς ἄδου κάθοδον.

Ἡ ὄρφανὴ Ἀσπασία ἐτρέφη ἐν πενίᾳ, και περὶ δὲ μὴ ἔχουσα μητέρα νὰ τὴν προστατεύῃ, ἔζη ὁμῶς σωφρόνως και μετὰ μεγίστης ὑπομονῆς διήρχετο τὴν ἐν πενίᾳ ὄρφανικὴν τῆς ζωῆν. Ὡς ὄρφανὴ δὲ εἰλικυεν εἰς ἑαυτὴν τὴν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν διεγείρουσιν εἰς πᾶσαν φιλάνθρωπον καρδίαν τὰ θολωμένα ῥάτια και τὸ πένθιμον κάλυμμα.

Συνεχῶς δὲ ὠνειρεύετο ἡ κόρη ὅτι τὸ μέλλον τῆς ἦθελεν εἶναι εὐδαιμον και ὅτι καλοῦ ἀνδρός ἦθελε καταστήσει εὐτυχὴ τὸν βίον. Εἶχε λοιπὸν παρηγορίαν ἢ Ἀσπασία τὰ ὄνειρά της, και ταῦτα ἐνίσχυον μὲν τὴν ὑπομονὴν της, ἀλλὰ και δὲν ἐζήλειπον τὸ παραπονετικὸν ἦθος της, και τὸ ἦθος τοῦτο ἦτο τὸ κράτιστον τῶν θεληγῆτρων της. Θαυμάζουσιν ἄλλοι κάλλη φυσικὰ ἢ κατασκευαστὰ και σαγηνεύονται, διότι δὲν ἔχουσι καρδίαν νὰ συγκληθῇ εἰς τὴν θεὰν κεκλιμένης κεφαλῆς κόρης και εἰς τὴν ὄψιν ὀρθαλμῶν θαλῶν, προστασίαν και παρηγορίαν ἐπιζητούντων. . . Γεγονός ἀπροσδόκητον ἐπέφερε συντριβὴν και λύπην ἀμύθητον εἰς τὴν Ἀσπασίαν, ἐν ᾗ ἦτο ἀκόμη μικρὰ· ἐγένετο εἰς αὐτὴν φῦμα εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπερ πολὺ ἀσχῆμιζε τὴν κόρην και διὰ τοῦτο σφόδρα ἐλυπεῖτο και αὐτὴ και ὁ πατήρ. Ὁ πατήρ ἔδειξε τὴν κόρην εἰς ἱατρὸν, ὁ ἱατρὸς ἐζήτησε τρεῖς στατήρας θεραπευτικά· ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ὁ Ἑρμότιμος, ὁ φιλάνθρωπος ἱατρὸς εἶπεν, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ἔχει ἱατρικά. Ἡ Ἀσπασία διὰ τοῦτο ἐλυπεῖτο· ἐπει-

δη δὲ ἡγάπη πολὺ τὸν ἑαυτῆς πατέρα, δὲν ἐδείκνυεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν καυμὸν τῆς καρδίας τῆς· ὅταν δὲ δὲν ἦτο ὁ πατὴρ τῆς παρῶν, ἔθετεν εἰς τὰ γόνατα κάτοπτρον καὶ βλέπουσα τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς αὐτὸ ἔκλαιε καὶ ἐμελαγχόλαι καὶ σφόδρα ἤλγει. Ἐσπέραν τινα ἄμεινεν ἀδειπνὸς ἐκ τῆς λύπης τῆς καὶ τῆς ἐπιήθε ταχύτερον τοῦ δόντος ὑπνος γλυκός. Ἄμα δὲ ἐκοιμήθη, εἶδεν ἐλθοῦσαν περιστέρην ἥτις μετεμορφώθη εἰς γυναῖκα καὶ τῆ λέγει: Ἐχε θάρρος, μὴ προσφύγῃς εἰς Ιατρούς· λάβε δὲ ξηρὰ βόδα ἐκ τῶν στεφάνων τῆς Ἀφροδίτης καὶ τρίψον αὐτὰ καὶ μὲ τὴν κόκκινον ἐπίπασσε τὸ φθμκ. Ἐξυπνήσασα ἡ Ἀσπασία ἔκαμψεν τὴν παραγγελίαν τοῦ δνεῖρου καὶ τὸ φθμκ ἤφρα νίθησιν, καὶ αὕτη κάλλιν κατέστη ἡ ὠραιότερα τῶν κορῶν τῆς Φωκαίας.

Ἴδου πῶς περιγράφει ἀρχαῖος συγγραφεὺς τὸ κάλλος τῆς. Ἡ κόμη τῆς ἦτο ξανθὴ καὶ ὀλίγον ἐκ φύσεως αἰ τρίχες οὐλαί· εἶχεν ὀφθαλμοὺς μεγίστους, ὀλίγον δὲ ἐκίγρυσον τὴν ῥίνα· μικρὰ δὲ τὰ ὄτα· τὸ δὲ ῥομφαίον τῆς ἦτο ἀπαλὸν καὶ ἡ χροιά τοῦ προσώπου ῥόδινος. Τὰ χεῖλη τῆς ἦσαν ἐρυθρὰ καὶ οἱ ὀδόντες λευκότεροι χιόνος. Τὰ κάλλη τῆς τὰ ἀφινε γνήσια, ἀβοήθητα ὑπὸ τῆς τέχνης, ἔλεγαν δὲ αὐτὴν οἱ Φωκαεῖς Μιλτώ ὅταν ἦτο ἐπὶ παιδίον, ἕνεκα τοῦ κάλλους.

Προσθετεῖ δὲ ὁ τὰ κάλλη τῆς περιγράφων συγγραφεὺς ὅτι ἦτο καὶ τὰ σφοδρὰ ἀγαθὴ, ἢ, ὡς λέγει ὁ μακαρίτης Ὅμηρος, καλλιπυρρος, ὠραιότης ἀόρατος εἰς τὸν νῦν αἰῶνα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ φωνὴ τῆς ἦτο γλυκεῖα καὶ ἀπαλὴ, ὥστε ἐνόμιζέ τις, ὅταν ὠμίλει, ὅτι Σειρήνος φωνὴ ἀκούει. Εἶχε δὲ τὸ σπίνιον εἰς τὰς κυρίας προτέρημα νὰ μὴ ἦναι πολυπράγμων οὔτε φιλοπερίεργος. Ἐνεκα δὲ τῆς πτωχείας καὶ διότι δὲν ἦτο καὶ φιλόκοσμος ἐνεδύετο ἀπλούστατα· καὶ ὅταν τις ἀπλούστατα ἐνδύεται τὸ φυσικὸν κάλλος δὲν ἐπισκιάζεται ὑπὸ τῶν τῆς πολυτελείας κοσμημάτων· ἦτο δὲ εἰς ἀκρον καθάριος. Ἐγνώριζον ἴσως ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ὠραιότητος πάσης κυρίας εἶναι ἡ καθαρὴ καὶ ἡ κοσμιότης· ὅθεν καὶ λέγουσιν οἱ Ἄγγλοι Property is half beauty, ὅ ἐστίν, ἡ κοσμιότης εἶναι μισὴ εὐσέβεια.

Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι δὲν εἶχε τὴν προσποιημένην ἐκείνην περιστολήν, τὴν ὑπόκρισιν, ἥτις εἶναι γνῶρισμα τῶν ὑπόπτων χαρακτήρων, ἀλλ' ἦτο ἀφελὴς, ὀμιλητικὴ καὶ μόνον ἀντέταττε τῆς αἰδημοσύνης τὴν ἀσπίδα καὶ τῆς σωφροσύνης τὴν ἀγριότητα ὅταν ἀπῆντα πολέμιόν τινα ἐπίβουλον τῆς ἀρετῆς τῆς, ἀλλῶς εἶχε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀθωότητος καὶ τὸ μειδίαμα τῆς ἀφελείας, ὅπερ χρυσῶναι τὰ χεῖλη πάσης κυρίας ἐχούσης καθάραν καρδίαν. ἦτο δὲ καὶ εὐρύτης καὶ νοήμων ἡ Ἀσπασία αὕτη ἐν ἐνὶ λόγῳ εἶχε ψυχῆς ἀπαράμιλλον κάλλος, ὅπερ εἶναι πολὺ ἰσχυρότερον πάντων τῶν ἄλλων θαυμάσιων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀπόχου κάλλους, διότι

τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος ποιεῖ τὸν ἀνθρώπον ἰσάγγελον καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἐν παντὶ καιρῷ ἐράσειον. Τοιαύτη ἦτο τὸ εἶδος καὶ τοιαύτη τοῦς τρόπους ἡ ἀξία διὰ ταῦτα τῆς γνωριμίας τοῦ μὴ εἰδότος τὰ κατ' αὐτὴν ἀναγνωστοῦ Φωκαῖς Ἀσπασία.

Οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν εἶχον γυναικωνίτας ἰκανῶς πλουσίους καὶ οὗτοι ὑπερέφοντο πάντοτε, δηλαδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς κοιμνίων ἠδὲ ξάνετο διὰ νεοσυλλεξίας ἐνεργουμένης ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὸ τῶν σατραπῶν. Σατράπαι ἦσαν νομάρχαι χωρὶς νομαρχιακὰς ὀδηγίας καὶ χωρὶς ὑπουργῶν ἐσωτερικῶν. Ὅπου δὲ ἀπῆντων ὠραίας κυρίας συνέλεγον αὐτὰς θελούσας καὶ μὴ θελούσας διὰ τῶν βασιλέων τῶν τοῦς γυναικωνίτας. Τοιοῦτους γυναικωνίτας εἶχον καὶ οἱ ἡγεμονόπαιδες καὶ αὐτοὶ οἱ σατράπαι. — Κύρος ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Δαρείου ἦτο κάρανος (Κεδῖθ) ὄλων τῶν παραλίων πόλεων τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐξουσιαστὴς τριῶν σατραπιῶν. Τῶν ὑπεξουσίων τοῦ δὲ διοικητῶν τις, ἔχων ὑποθέσεις νὰ ἐλθῆ πρὸς τὸν Κύρον, ἐκόμισεν εἰς αὐτὸν τέσσαρας ὠραίας παρθένους, τὰς ὁποίας ἠνθολόγησεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του. Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων θρημμάτων ἦτο καὶ ἡ Ἀσπασία, ἥς τὴν φωτογραφίαν ἀνεγνώσατε. Ταύτην δὲ ἔλαβε μὲ βίαν ἡ θέλησίς τῆς καὶ ἡ ἀντίστασις αὐτῆς τε καὶ τοῦ πατρὸς τῆς εἰς οὐδὲν ἰσχύσαν· οἱ δοῦλοι λαοὶ εἶναι πάντοτε ἀπηλλαγμένοι θελήσεως καὶ μόνον οἱ δυνάσται τῶν ἔχουσι τοιαύτην, ἥτις οὐδέποτε ἀπαντᾷ προσκόμματα εἰς τὴν ἐκτέλεσίν τῆς.

Οἱ Πέρσαι μετὰ τὸ δειπνόν τῶν συνεθίζον νὰ στήνωσιν, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνας ἐν τοῖς συμποσίοις, δευτέρας λεγομένας τραπέζας, καὶ αὗται ἦσαν κυρίως τὰ συμποσια, διότι ἐν αὐταῖς ἐπίνον οἶνον καὶ ἔκαμνον προπόσεις. Οἱ Πέρσαι μετὰ τὸ ἐμπλησθῆναι τροφῆς, τῷ τε οἴνῳ καὶ ταῖς προπόσεσιν εὐ μάλα ἀπασχολάζουσιν· λέγει ἀρχαῖός τις συγγραφεὺς.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἦτο τὸ συμπόσιον περὶ τὰ μέσα, καὶ ἀπῆλθον κατὰ τὴν περσικὴν (καὶ ἀγγλικὴν) συνήθειαν αἱ νόμιμοι γυναῖκες, κατὰ Πλούταρχον, ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Κύρον ὁ σατράπης τὰς τέσσαρας παρθένους, ἐκ τῶν ὁποίων μία ἦτο καὶ ἡ τῆς ἱστορίας ταύτης ἡρώϊς Ἀσπασία ἡ Φωκαῖς. Καὶ αἱ μὲν τρεῖς ἦσαν κάλλισται καὶ ἐταιρικώτατα ἐστολισμένα, καὶ τὰς κόμας διαπεπλεγμένα, καὶ τὸ πρόσωπον εἶχον ἀριστα καὶ πᾶν ἐπιτυχῶς βεβαμμένον· ἦσαν δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν τῶν δεδιδωγμένων πῶς νὰ φερθῶσι πρὸς τὸν Κύρον ἵνα ἐκδώσῃ τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην του, πῶς νὰ τὸν θεωρήσῃ καὶ πῶς νὰ δεχθῶσι τὰς χειραψίας του, καὶ ἐν γένει ἦσαν προδιατεθειμέναι πῶς νὰ ἀρέσῃσι τῷ Κύρῳ. Ἡ Ἀσπασία αὐτὴ ἐνδύματα πολυτελῆ· ἠθέλησε νὰ φορέσῃ, οὔτε ἄλλον κόσμον· κατηράτο δὲ τὴν τύχην τῆς καὶ ἐπεκαλεῖται ἀπὸ καρδίας τὴν ἀρωγὴν τῶν θεῶν, δηλαδὴ τῆς Ἀρτέμιδος, διότι οἱ θεοὶ τρέφε ἦσαν ὅλοι

Κύροι καὶ Ἀρταξέρξαι, καὶ κατεδέχοντο μάλιστα καὶ ἑαυτὸν τοῦ αὐτῆς ἀνέδειξε. Περὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν λέγουσιν οἱ ἱστορικοὶ, ὑποτίθεται δὲ ὅτι τὰς ἐχάρισεν εἰς τὸν κομιστὴν. Ἐκτοτε δὲ ὁ Κύρος οὐδεμίαν ἄλλην εἶχε γυναῖκα. Ὁ καλὸς τοῦ Αἰλιανὸς λέγει, ὅτι ἡ φήμη καὶ ἡ δόξα τοῦ τοιοῦτου ἔρωτος τῆς Ἀσπασίας ἐφθασε καὶ εἰς Ἰωνίαν καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα· ἐγένετο δὲ καὶ ἡ Πελοπόννησος ἐκ τῶν λόγων τῶν διαδιδωμένων ὑπὲρ τῆς Ἀσπασίας καὶ τοῦ Κύρου. Καὶ τὸ περίεργον εἶναι ὅτι λέγει ταῦτα ὁ καυμένος ὁ Αἰλιανὸς λίαν συγκεκινημένος. Εὐγνώμων δὲ αὕτη διὰ τὴν παροῦσαν τύχην τῆς εἰς τὴν θεῶν Ἀφροδίτην, ἥτις ἐν σῆματι περιστράβῃ, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, εἶχε δείξει εἰς αὐτὴν τὸν τρόπον τῆς θεραπείας τοῦ φύματος καὶ εἶχε προείπει εἰς αὐτὴν τὰς εὐτυχίας τῆς, ἐθυσίαζεν εἰς αὐτὴν τελεστήρια καὶ χαριστήρια καὶ εἰδωλον χρυσοῦν ἱδρυσεν αὐτῇ, καὶ εἰς τὸν πατέρα τῆς Ἐρμόδιμον ἔσταλε δῶρα πολλὰ καὶ καλὰ καὶ πλούσιον τὸν κατέστησεν. Ὅλη δὲ αὕτη ἡ δόξα, ἡ εὐτυχία, ἦτο καρπὸς τῆς ἀρετῆς τῆς· κατ' ἀρχαίαν δὲ ῥῆσιν εὐφροσύνη διέζη, ὡς αἱ Ἑλληνίδες λέγουσι καὶ αἱ Περσίδες. Ὁ δὲ Κύρος εἶχεν αὐτὴν οὐ μόνον σύζυγον, ἀλλὰ καὶ σύμβουλον καὶ δασκίς ἐπιθετο εἰς τὰς γνώμας τῆς οὐδέποτε μετενόει· ὅθεν, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὠνόμασεν αὐτὴν Σοφὴν. Ἐγνώρισε δὲ αὕτη κάλλιστα τὸ μυστήριον νὰ κρατῆ εἰς ἑαυτὴν ἀφωσιωμένον ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν Κύρον. Ἀναφερόμενος ἐν ἀνέκδοτον περὶ αὐτῆς, χάριν περιεργείας, ἵνα ἴδῃ ἕκαστος πῶς ἠδυνήθη νὰ ὑποδουλώσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀγάπην τῆς.

Ὁ δρμος, τουτέστι τὸ περιδέρατον, ἦτο ἐκ τῶν μάλιστα περιζητήτων κοσμημάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων· ἦσαν δὲ πολλὰκις οἱ δρμοὶ τιμαλφεῖς ἕνεκα τῶν προσκολλημένων καὶ συμπλεκόμενων ἐν αὐτοῖς ἀδαμάντων, μαργαριτῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων. Ἐν Ἑλλάδι ἐκόσμων τὸν λαιμόν των δι' ὄρμων μόνον αἱ γυναῖκες, ὅπως αἱ κυρίαι τῶρα κοσμοῦσιν αὐτὸν μὲ ξύλινα κομπολόγια. Παρα ταῖς βαρβάρους δὲ ἐφόρουν δρμούς καὶ ψέλλια καὶ τὰ τοιαῦτα οὐ μόνον αἱ γυναῖκες ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες. Σκόπας τις, οὐχὶ ὁ περιώνυμος καλλιτέχνης ἀλλ' ἄλλος Σκόπας νεώτερος, ἀγνωστος εἰς τὴν ἱστορίαν, ἥτις δὲν ἀγαπᾷ νὰ φιλοξενῆ ἀγνώστους, ἔστειλεν εἰς τὸν Κύρον ἐκ Θεσσαλίας δρμον. Εἰς τὸν Σκόπαν δὲ εἶχε σταλῆ τὸ δῶρον ἐκ Σικελίας, ὅπου κατεσκευάζοντο, ὡς φαίνεται, ὠρατοὶ καὶ πλούσιοι δρμοὶ. Τοῦς τότε σατράπας καὶ ἡγεμόνας δὲν τοῦς ἔδεναν αὐτῶν αὐτῶν τέχνην καὶ τὴν κοικιλίαν, καὶ πάντες, εἰς ὅσους ὁ Κύρος τὸν ἔδειξε, τὸν ἐθαύμαζον ὅπως καὶ αὐτός. Ἡγάπων δὲ καὶ τότε ἡγάπησε τὸν Κύρον, ὅστις καὶ ἰσότημον μὲ τὸν

ἑαυτὸν τοῦ αὐτῆς ἀνέδειξε. Περὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν λέγουσιν οἱ ἱστορικοὶ, ὑποτίθεται δὲ ὅτι τὰς ἐχάρισεν εἰς τὸν κομιστὴν. Ἐκτοτε δὲ ὁ Κύρος οὐδεμίαν ἄλλην εἶχε γυναῖκα.

Ὁ καλὸς τοῦ Αἰλιανὸς λέγει, ὅτι ἡ φήμη καὶ ἡ δόξα τοῦ τοιοῦτου ἔρωτος τῆς Ἀσπασίας ἐφθασε καὶ εἰς Ἰωνίαν καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα· ἐγένετο δὲ καὶ ἡ Πελοπόννησος ἐκ τῶν λόγων τῶν διαδιδωμένων ὑπὲρ τῆς Ἀσπασίας καὶ τοῦ Κύρου. Καὶ τὸ περίεργον εἶναι ὅτι λέγει ταῦτα ὁ καυμένος ὁ Αἰλιανὸς λίαν συγκεκινημένος. Εὐγνώμων δὲ αὕτη διὰ τὴν παροῦσαν τύχην τῆς εἰς τὴν θεῶν Ἀφροδίτην, ἥτις ἐν σῆματι περιστράβῃ, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, εἶχε δείξει εἰς αὐτὴν τὸν τρόπον τῆς θεραπείας τοῦ φύματος καὶ εἶχε προείπει εἰς αὐτὴν τὰς εὐτυχίας τῆς, ἐθυσίαζεν εἰς αὐτὴν τελεστήρια καὶ χαριστήρια καὶ εἰδωλον χρυσοῦν ἱδρυσεν αὐτῇ, καὶ εἰς τὸν πατέρα τῆς Ἐρμόδιμον ἔσταλε δῶρα πολλὰ καὶ καλὰ καὶ πλούσιον τὸν κατέστησεν. Ὅλη δὲ αὕτη ἡ δόξα, ἡ εὐτυχία, ἦτο καρπὸς τῆς ἀρετῆς τῆς· κατ' ἀρχαίαν δὲ ῥῆσιν εὐφροσύνη διέζη, ὡς αἱ Ἑλληνίδες λέγουσι καὶ αἱ Περσίδες. Ὁ δὲ Κύρος εἶχεν αὐτὴν οὐ μόνον σύζυγον, ἀλλὰ καὶ σύμβουλον καὶ δασκίς ἐπιθετο εἰς τὰς γνώμας τῆς οὐδέποτε μετενόει· ὅθεν, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὠνόμασεν αὐτὴν Σοφὴν. Ἐγνώρισε δὲ αὕτη κάλλιστα τὸ μυστήριον νὰ κρατῆ εἰς ἑαυτὴν ἀφωσιωμένον ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν Κύρον. Ἀναφερόμενος ἐν ἀνέκδοτον περὶ αὐτῆς, χάριν περιεργείας, ἵνα ἴδῃ ἕκαστος πῶς ἠδυνήθη νὰ ὑποδουλώσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀγάπην τῆς.

Ὁ δρμος, τουτέστι τὸ περιδέρατον, ἦτο ἐκ τῶν μάλιστα περιζητήτων κοσμημάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων· ἦσαν δὲ πολλὰκις οἱ δρμοὶ τιμαλφεῖς ἕνεκα τῶν προσκολλημένων καὶ συμπλεκόμενων ἐν αὐτοῖς ἀδαμάντων, μαργαριτῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων. Ἐν Ἑλλάδι ἐκόσμων τὸν λαιμόν των δι' ὄρμων μόνον αἱ γυναῖκες, ὅπως αἱ κυρίαι τῶρα κοσμοῦσιν αὐτὸν μὲ ξύλινα κομπολόγια. Παρα ταῖς βαρβάρους δὲ ἐφόρουν δρμούς καὶ ψέλλια καὶ τὰ τοιαῦτα οὐ μόνον αἱ γυναῖκες ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες. Σκόπας τις, οὐχὶ ὁ περιώνυμος καλλιτέχνης ἀλλ' ἄλλος Σκόπας νεώτερος, ἀγνωστος εἰς τὴν ἱστορίαν, ἥτις δὲν ἀγαπᾷ νὰ φιλοξενῆ ἀγνώστους, ἔστειλεν εἰς τὸν Κύρον ἐκ Θεσσαλίας δρμον. Εἰς τὸν Σκόπαν δὲ εἶχε σταλῆ τὸ δῶρον ἐκ Σικελίας, ὅπου κατεσκευάζοντο, ὡς φαίνεται, ὠρατοὶ καὶ πλούσιοι δρμοὶ. Τοῦς τότε σατράπας καὶ ἡγεμόνας δὲν τοῦς ἔδεναν αὐτῶν αὐτῶν τέχνην καὶ τὴν κοικιλίαν, καὶ πάντες, εἰς ὅσους ὁ Κύρος τὸν ἔδειξε, τὸν ἐθαύμαζον ὅπως καὶ αὐτός. Ἡγάπων δὲ καὶ τότε ἡγάπησε τὸν Κύρον, ὅστις καὶ ἰσότημον μὲ τὸν

νώσειν δ,τι θαυμαστόν και αξιοέπαινον ενομιζετο υπό των ηγεμόνων, τέχνη ήτις σπουδάζεται πολύ υπό των πολιτικών, όσοι άντι καρδίας έχουσι μέσα των κρομμύδι και τους κάμνει να παρνίζωνται, και άντι συνειδήσεως δαιμόνια της χώρας των Γεργεσηνών.

Κατευχαριστηθείς ο Κύρος διά τό δωρον έσπευσε να προσφέρει αυτό εις την Άσπασίαν, είπων εις αυτήν ότι τό δωρον τουτο είναι τώ άντι βασιλικόν και πρέπει καλά εις σε: θθεν περιβαλέ το και δειξόν μοι ουτω στολισμένον τον ώρατον λαιμόν σου. Αύτη δέ απεχρίνατο, Ηώς είναι δυνατόν, Κύρε, να κρατήσω εγώ τοιοϋτο πολύτιμον δωρον αξιον μόνον της βασιλείσεως μητρός σου Παρυσάτιδος; θθεν σε παρακαλώ να στείλης τον δρμον εις την μητέρα σου παρευθός, εγώ δέ και χωρίς τον δρμον «ώρατον και καλόν θα σοι παρέχω τον τράχηλον». Ούτω ή Άσπασία έπροαξεν εναντίον της φύσεως των τότε γυναικων, αίτινες ήσαν δεινώς φιλόσομοι, ήγάπων καθ' υπερβολήν τά στολίδια, εν ώ τώρα . . . και τά λοιπά. Ο δέ Κύρος κατευχαριστηθείς διά τό τοιοϋτο φέροισον αυτής, κατησπάσθη αύτην, τον δέ δρμον έπεμψεν εις την βασιλίσσαν μητέρα του με έπιστολήν, εις ήν έγγραφε λεπτομερώς τά ρηθέντα και τά γενόμενα. Η μητηρ του Κύρου Παρυσάτις, λαβούσα τό δωρον και την έπιστολήν, ευχαρηστηθή έπίσης δι' άμφοτερα και άντα πέστειλεν εις την Άσπασίαν μεγάλα και βασιλικά δώρα και χρήματα πολλά. Άλλ' ή Άσπασία και ταυτα έδωκεν εις τον Κύρον ειπούσα, Εις σε, Κύρε, όστις έχεις και τρέφεις και πληρώνεις πολλούς ανθρώπους, είναι ταυτα χρήσιμα. εις εμέ δέ άρκει ή αγάπη σου, ου είσαι άρκεί τός στολισμός μου. Ο τό άνέκδοτον τουτο ιστορών συγγραφεύς προσθέτει «Και εκ τούτων ουν, ώσπερ ειπός, τον Κύρον εξέπληξε, και αναμφιλόγως έθαυμάζετο ήδε ή γυνή και διά τό κάλλος τό του σώματος, και διά την ευγένειαν της ψυχής: ητο Έλληνις ή καθ' μένη, και αι τοιαύτης διαθέσεως ψυχαι είναι των Έλληνιδων γνωρίσματα.

Ούτω ή Άσπασία διήρχετο τάς ημέρας της λατρουομένη υπό του Κύρου και άφωσιωμένη εις αυτόν.—Άλλά μένει ποτέ διαρκής και σταθερά ευτυχία εν τώ κόσμω; Ουδέποτε. Μόνον αι θλίψεις συνηθίζουσιν ως επί τό πλείστον να παραμένουσιν αναλλοίωτοι, να καταβιβρώσκωσι τάς μαλακάς καρδίας και να κολαζωσι τον άνθρωπον πριν ή μετενεχθή τό σώμα του εις τον τάφον και ή ψυχή του εις την αιωνιότητα.

Τό τί απέγεινε θα δειξη ότι ή γυναικεία καρδία, όταν και καλής τύχη ανατροφής, είναι καρδία άγγέλου. Είναι άθώα και καθαρά ως ή της προμήτορος ήμων Εύας, άρκει μόνον να μή τύχωσι μήλα εν τώ παραδείσω άπηγορευμένα και ιεροκήρυκες τοιοϋτοι οίος ήτο ο εις την άθώαν Εβαν εν τώ παραδείσω κηρύξας και την άπαγόρευσιν του Θεου σχολιάσας και πείσας αύτην να

φάγη εκ του άπηγορευμένου καρπού και να δώση εφέ αυτός και εις τον πρόθυμον άνδρα της.

Ο Κύρος είχε πάντοτε την ιδέαν να διαδεχθη αυτός τον πατέρα του Δαρείον (τον νόθον) και ουχι ο πρωτότοκος Άρταξέρξης. Την ιδέαν ταυτην υπέβαλλον, ίνα ωσειν αυτώ ευάρεστοι, οι κόλακες ούλικοί του και εκπάτηνεν αυτήν ή προς αυτόν μεγίστη στοργή της μητρός του Παρυσάτιδος. Αύτη μάλιστα ενήργει ήδη τά δέοντα παρά τώ γέροντι βασιλει. Έπενόησε μάλιστα και υπέβαλεν εις τον Δαρείον πειστήριον της ορθότητος της αξιώσεώς της, ότι ο Κύρος εγεννήθη δε ήτο ήδη βασιλεύς ο Δαρείος, ήτο δηλαδή πορφυρογέννητος, εν ώ ο πρωτότοκος Άρταξέρξης εγεννήθη πριν ή βασιλεύση ο πατήρ. Άγνωστον είναι διατί ήγάπα περισσότερον ή Παρυσάτις τον Κύρον παρά τον Άρταξέρξην. Ίσως διότι την έκολάκευε πολύ, ή δέ κολακεία παραφέρει όλιγον τους άνδρας, τάς κυρίας όμως τάς σκληρώνει, ουχι δηλαδή όλας τάς κυρίας, αλλά τάς φιλοδόξους και τάς αγάπώσας πολύ την τροφήν των ψευμάτων και τάς ξένας πλεξίδας.

Ός εν άρχή που του λόγου είπαμεν, ο Κύρος ήτο παρά του πατρός του Δαρείου διωρισμένος κάρανος των παραλίων πόλεων της Μικρας Ασίας και σατραπης άλλων τόπων. Κάρανος θα είπη, κατά τον Ξενοφώντα, κύριος, εξουσιαστής, φελλαχιστή κ ε δ ι β. Ήξιου διά τουτο να άποδιδωται εις αυτόν και ως τοιοϋτον και ως βασιλόπαιδα, πορφυρογέννητον μάλιστα, βασιλικαί τιμαί. Έπειδή δέ δύο εκ του βασιλικού γένους πρίγκιπες άπαντήσαντες τον Κύρον δέν τον έχαιρέτησαν όπως τον καθαυτό βασιλέα (κρύπτοντες δηλαδή τάς χείρας εντός άδιεξόδου χειρίδος), απέκτεινεν άμφοτέρους. Ο πατήρ του Δαρείος μαθών τό φρικτόν τουτο γεγονός τον προσεκάλεσε να έλθη εις την πρωτεύουσαν με σκοπόν να τον τιμωρήση, επί προφάσει δέ ότι ασθενών έπιθυμεί να τον ίδη. Ίσως όμως δέν ήτο και πρόφασις, διότι τώ άντι ήρθένει ο Δαρείος και, υποπτεύων ότι ηδύνατο ν' άποθάνη, ήθελε να ήναι παρόντα τά τέκνα του. Άμα δ' έλθόντος του Κύρου εις Βαβυλώνα, απέθανεν ο πατήρ και άμέσως κατέστη εις την βασιλείαν ο πρωτότοκος υίός Άρταξέρξης.

Ο σατραπης Γισαφέρνης, ίνα γίνη άρεστός εις τον νέον βασιλέα, άν και υποκρινόμενος τον φίλον του Κύρου, τον καταγγέλλει εις αυτόν ως έπίθυλον της βασιλείας του. Ο Άρταξέρξης συνέλαβεν ευθύς τον Κύρον να τον άποκτείνη, αλλά τή μεσιτεία της βαλιέδς Παρυσάτιδος τον συγχωρεί και τον στέλλει εις την προτέραν του θέσιν. Ο Κύρος επανελθών εις την θέσιν του δέν έλησρόνησε την ιδέαν του, θθεν ήρχισε να παρασκευάζηται χωρίς να τό διακηρύττη εις τά τετραπέρατα του κόσμου. Τούς έρχομένους δέ παρά του βασιλέως προς αυτόν δι' υποθέσεις τους έπεριποιείτο και τους έφιλο-

ούρει πολύ, ώστε άπερχόμενοι ήσαν μάλλον φίλοι αυτού ή του βασιλέως. Ευρίσκειν όλους πολύ ηδίκημένους και εκαστον αξιον κρείττονος τύχης. Έλεγεν εις τον άλατοποθηκάριον ότι λυπείται να μή τον βλέπη όπως του πρέπει πρώτης τάξεως δασμοτελώνην, και εις τον λοχίαν να μή τον βλέπη λοχαγόν, όπως ψηφοθήρας τις έποίει έδώ προτινων έτών, όχι τώρα. Αφ' ου δέ έτοιμάσθη δέοντως έκίνησε κατά του άδελφου του. Άλλ' εν τή πρώτη μάχη, τή γενομένη εις Κούναξα, πεντακόσια στάδια μακράν της Βαβυλώνας, έφονεύθη ο δυστυχής Κύρος.

Ο Άρταξέρξης, όστις ειχεν άκούσει ήδη τά περι της Άσπασίας, διέταξε να την άνεύρωσιν άμέσως, διότι παρηκολούθησεν ή αγαθή γυνή τον Κύρον εις την εκστρατείαν, και να την φέρωσι προς αυτόν. Οι βασιλέως όφθαλμοι (ούτως έλέγοντο τότε οι ύπουργοί και οι πρέσβεις των βασιλέων, διότι δι' αυτών έβλεπον εις τά νεώτερα δεσποτικά και άπόλυτα κράτη, όπου δέν υπάρχει έλευθερία ή των εφημεριδων και των βουλευτηρίων δημοσία φωνή, οι ύπουργοί άλλου μέν είναι τά όμματογούλια των βασιλέων, άλλου δέ ή άμαύρωσις των όφθαλμών των και ή κώφωσις των ωτίων των, όπως άλλοτε θα δειξωμεν διά πραγμάτων, όταν εκδώσωμεν έπεσόδιον παλαιότερας τινός έποχής.) Οι του βασιλέως Άρταξέρξου λοιπόν όφθαλμοί, εύρόντες εν τώ ήττημένω στρατοπέδω την Άσπασίαν, έφεραν αυτήν δεμένην ενώπιον αυτού. Ούτος δέ τόσον ήγανάκτησε διότι δεσμίαν την έφεραν, ώστε τους τουτο δράσαντας ενέβαλεν εις τό δεσμωτήριον, έπρόσταξε δέ να δοθη εις αυτήν στολισμός πολυτελής: ήρχισε δηλαδή ο Άρταξέρξης τό άλφάβητον της έργολαβίας. Η Άσπασία εν τούτοις άδιάφορος εις τάς τοιαύτας περιποιήσεις έστερνοκοπέιτο και γοερώς εκλαιε τον θανόντα Κύρον. Υποχρεωθείσα δέ και βιασθείσα ενεδύθη την στολήν την όποιαν έδωκεν ο βασιλεύς, και ενδεδυμένη ουτω έφάνη ή ώρασιότατη των γυναικων και παραχρημα, κατά τον Ιερέα Αλιανόν, ο Άρταξέρξης έφλέγετο και κατετήκετο. Ητο εκείνη εις την έξουσίαν του, δωρυάλωτος, άλλ' αυτός ενέπεσεν ήδη εις την έξουσίαν αυτής. Είναι περιέργον ότι οι γενναίότεροι των άνδρων εις τάς μάχας και τους άγώνας είναι οι μάλλον εύάλωτοι εις των κυδριων τό κάλλος ή την εύφύιαν. Ένθυμείσθε τον ήρωα Ηρακλέα, κατήντησεν ο ταλαίπωρος να φορέση ως ταπεινή θεραπεινός πόλκα και κρινολίνο και να γνήθη και έρια να ξαίνη πρό των ποδών της Ομφάλης, κόρης του βασιλέως της Λυδίας Ιαρδάνου και χήρας του Εμάλου, ήτις και τον έτιμώρει παίουσα αυτόν τάχα με την χρυσήν της παντόφλα (σανδάλιον), όσάκις άτινίζων προς αυτήν έσπα την κλωστήν ή δέν έξαινε καλώς τά έρια. Έν τούτοις ή Άσπασία ειχεν άπισθέν της τήν μνήμην του Κύρου, έμπροσθέν της τον έρωτα του

Άρταξέρξου. Όσον άπεμακρόνετο του Κύρου, τόσον πλησιέστερα ήρχετο προς τον Άρταξέρξην, έως ου έπαυσε να ήναι χήρα του Κύρου και έγινε γυνή του Άρταξέρξου. Άλλά πολυς παρηλθε καιρός έως να γίνη τουτο, διότι, ως οι ιστορικοί λέγουσιν, ήτο δυσεξάλειπτος ή προς τον θανόντα αγάπη της. Ο Άρταξέρξης έτυχε της έλπίδος του να τον αγαπήση, αλλά κατά τάς παλαιάς μαρτυρίας αόψε και βραδέως: εγένετο δ' εν τούτοις πιεστή αυτου σύντροφος, παρήγορος εις τάς θλίψεις του και μέτοχος πάσης του χαράς, κάπου κάπου δέ έφευγε και διά τον Κύρον κανίνας στεναγμός.

Ο Άρταξέρξης ειχε κατασκευάσει εκατόν δεκαπέντε εκτάκτους υίους, ειχε δέ και τρεις νομίμους, τον Δαρείον, τον Άριαράθην και τον Όχον. Ητο δέ πάντοτε άνήσυχος μήπως μετά τον θάνατόν του έλθωσιν εις έριδας τά τόσα τέκνα του περι της διαδοχής. Έν δ' ου όμως κατεσκευάζεν υιούς δέν άπεφάσιζε τίποτε, άφου δέ έγγρασεν ήδη (ή Άσπασία δέν συνεγέγρασε μετ' αυτού, διότι ενίπτετο με χρύσο νερό), άπεφάσισε και άνέδειξε βασιλέα τον πρωτότοκόν του υιόν Δαρείον. Έπειδή δέ ήτο νόμος περσικός, ο ουτω έπίσημως αναδεικνυόμενος βασιλεύς να ζητή δε θέλη παρά του αναδεικνυόμενου αυτόν, αυτός δέ ήτο υπόχρεως να τό δίδη, ο καλός σου Δαρείος, τί νομίζετε ότι έξήτησε; Πάτερ, είπε, δέν θέλω να σου ύστερήσω τίποτε: έχε εν δ' ου της τά πάντα, εις πλήρωσιν δε μόνον του νόμου σε παρακαλώ να μοι δώσης την Άσπασίαν εκείνην, ήτις βέβαια θα σου είναι και περιττόν βάρος. Ο γέρον Άρταξέρξης έλυπήθη κατάκαρδα, αλλά θεραπειά δέν υπήρχε. Έχρεώσται να συμμορφωθη προς τον νόμον. Όθεν είπε, γεννηθήτω, τέκνον μου, τό θέλημά σου, άλλ' αν θέλη και ή Άσπασία, διότι διό της βίας δέν έπιθυμώ να την λάβης. Η Άσπασία τότε προσεκλήθη και έρωτηθείσα άπεκρίθη, ότι ως νομιμόφρων δέν ήδύνατο να άποκρούση του Δαρείου την αίτησιν. Η άπόκρισις αυτη της Άσπασίας εξεμάτισε την γεροντικήν μέν, άλλ' Ικανώς άκόμη ευαίσθητον καρδίαν του Άρταξέρξου, θθεν από των άνακτόρων του πατρός μετέβη εν παρατάξει εις τά άνάκτορα του υιού ή Φωκαίς Άσπασία.

Αφ' ου δέ ουτω έπληρώθη ή άπαίτησις του νόμου, ο ως πάντες οι γέροντες ζηλότυπος Άρταξέρξης έπήρην όπισω την Άσπασίαν και άνέδειξεν αυτήν Ιέρειαν της εις τά Έκβάτανα θεάς Αρτέμιδος, ήτις έλέγετο Άναλήτης, (ούχι δέ του Ηλίου, ως ψευδώς λέγει ο Λατίνος ιστορικός Ιουστίνος). Ως Ιέρεια δέ πλέον [ή Άσπασία ήτο υποχρεωμένη να διέλθη τό υπόλοιπον του βίου της εν άγνεία και σιότητι, και να ήναι ήσυχος ο σχολιδόγηρος Άρταξέρξης. Καί τί απέγεινε ή κυλογραφία πλέον Άσπασία ουδέτις γνωρίζει, και ή ιστορία σιωπά. διότι δέν την άφίνουσι να εισέρχηται εις τά μοναστήρια. Ο Δαρείος λυπηθείς, και συνομόσας με 50 εκ' των

ἀδελφῶν του ἐπέβουλασε τὴν ζωὴν τοῦ πατρὸς των ἀνακαλύψας δὲ τὴν συνωμοσίαν αὐτῶς ὁ Ἀρταξέρξης ἀπέκτεινε τὸν υἱὸν του τοῦτον καὶ τοὺς ἄλλους.

Ὅτῳ ἡ Ἀσπασία ἕνεκα τῆς σωφροσύνης καὶ τῶν προτερημάτων τῆς ἐγένεε τριῶν ἡγεμόνων σύζυγος, ἔκαψε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πολλὰς καρδίας καὶ, κατὰ τὰ φαινόμενα, θά ἀπέθανε, πρὸς ἡσυχίαν τῶν νέων καὶ τῶν γερόντων τοῦ καιροῦ τῆς, ὅσα ἐν τῇ ἱερατικῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἀρτέμιδος.

Συνέχεια περὶ θρησκείας, ἠθῶν καὶ λοιπῶν τῶν Ἰνδῶν Εἰδωλολατρῶν.

(Ἰδὲ Ἐφημερίδα Φιλομαθῶν ἀρ. 706 τῆς 21 Ἰουν. 1869.)

ΖΩΑ ΠΡΟΣ ΘΥΣΙΑΝ εἶναι ὁ τράγος, κριὸς, βούβαλος καὶ ἔλαφος ἄσπον τὸ γένος (ἔξαιρουμένου τοῦ βοῦς ὡς θεότητος θεωρουμένου). Τὰ ζῶα αὐτὰ πρέπει νὰ συνοδεύωνται μὲ δρύϊον, τινὲς δὲ καὶ τινα γλυκίσματα ὁ προσφέρων αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ λούσῃ εἰς τὸν ποταμὸν Γάγγην, ἔπειτα τὰ φέρει ἐμπροσθεν τοῦ βωμοῦ, καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν του τὰ λαμβάνει ὁ Βραχμάν (ἱερεὺς), τοῖς θέτει κόκκινον χρῶμα εἰς τὰ κέρατα, καὶ ἀνθὴ εἰς τὰ ὠτία, καὶ τὰ παραδίδει πρὸς τὸν δῆμιον, ὅστις δι' ἐνὸς μόνου κτύπου πρέπει νὰ χωρίσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου ἐκ τοῦ σώματος, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει, ὅχι μόνον ἡ θυσία δὲν εἶναι εὐπρόσδεκτος παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ κρέας τοῦ ζώου θεωρεῖται ἀκάθαρτον καὶ ἀπαγορεύεται ἡ τροφή του· τότε οἱ ἱερεῖς λέγουσιν εἰς τὸν προσφέροντα, ὅτι ὁ θεὸς δὲν ἐδέχθη τὴν προσφορὰν σου, καὶ ὑποχρεοῦται νὰ προσφέρῃ πολλὰς καὶ μέχρι τῶν 100 τράγων, καὶ τούτων ἀποτυχόντων, προσφέρει βούβαλον, ἐπεὶ δὲ ὁμοῦ καὶ τὸ δέρμα του εἶναι σκληρόν, πρὶν κατατομηθῆ, τρίβουν δι' ἄρκετὴν ὥραν τὸν λαμὸν του μὲ βούτυρον διὰ νὰ μαλακυνθῇ· σημειώσατε ὁμοῦ οἱ ἱερεῖς μὲ τὸν δῆμιον εὐρίσκουν εὐκαιρίας, ὥστε νὰ προσποιῶνται τὴν ἀποτυχίαν, διὰ νὰ ἔχουν ἀφθονα κρέατα, καὶ μόλονότι τὸ θεωροῦν ὡς ἀκάθαρτον, ἐκείνοι ὁμοῦ καλὰ τὸ ξεκοκαλιζοῦν.

ΔΙΣΒΙΑΣΜΟΝΙΑΙ. Οἱ Ἰνδοὶ εἰδωλολάτραι εἶναι εἰς ἄκρον δεισιδαίμονες, ἐξ Ἰσου ὡς καὶ οἱ ἄρχαιοι Ἕλληνας, τὴν πτῆσιν καὶ κρόξιμον τῶν πτηνῶν, τοὺς ἀνέμους, τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, τὰς νόσους, τοὺς σεισμούς, τὰς ἐκλείψεις, καὶ πάμπολλα θεωροῦν καλοὺς καὶ κακοὺς οὐρανοῦς. Τὸν παρελθόντα μῆνα Ἰούλιον, εἶχαμεν ἐκλείψιν σελήνης πρὸς τὰς 7 1/2 μ. ὑποχρεοῦνται ὅλοι ἀπὸ πρῶτας μέχρις ὅτου παρέλθῃ ἡ ἐκλείψις νὰ μένουν νηστεῖς καθ' ὅλα, μετὰ ταῦτα πρέπει νὰ λουσθῶν εἰς τὸν ποταμὸν, ἔπειτα νὰ μαγειρεύσων διὰ νὰ φάγουν. Ὅσαί δὲ γυναῖκες εὐρεθῶν ἐγγυαί, πρὶν ἀρχίσει ἡ ἐκλείψις πρέπει νὰ ἐξαπλωθῶν μὲ αὐστηρὰν προσοχὴν μὴ τύχῃ καὶ κουνίσουν κανένα μέλος τοῦ

σώματός των μέχρις ὅτου παρέλθῃ ἡ ἐκλείψις, δὲν συγχωρεῖται εἰς αὐτὰς νὰ βλέπουν τῆς σελήνης ἢ ἡλίου τὴν ἐκλείψιν, ἢ παραβῆσα ταῦτα δὲν ἔχει καλὸν μέλλον περὶ τοῦ νεογενήτου τέκνου τῆς. Αἱ δεισιδαίμονιαί των φθάνουν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε εἰς τινὰς ἱεράς των πόλεις, ὅπου ὑπάρχουν πολλοὶ Φαραί, ἐθελόθρησκοι, διὰ νὰ ἐξιλεώσων τοὺς θεοὺς των θυσιάζονται πολλοὶ, καὶ ἂν τις ζητήσῃ νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ, φοβοῦνται τὴν κατάραν των.

Ἐάν τις τῶν Ἰνδῶν ἀποθάνῃ κατ' οἶκον ἀπὸ φυσικῶν θάνατον, ὁ τοιοῦτος δὲν ἀξιοῦται τοῦ παραδείσου, ὥστε, ὅταν τις ἀσθενῇ βαρέως, οἱ συγγενεῖς του μεταφέρουν καὶ θέτουν αὐτὸν κατὰ γῆς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ὥστε ἡ ὑγρασία καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα νὰ συντείνων εἰς τὸν θάνατόν του· ἀφοῦ ἀποθάνῃ, οἱ συγγενεῖς του ἀλείφουν τὸ σῶμα μὲ βούτυρον, καὶ τοῦτο διὰ νὰ δώσῃ βοήθειαν εἰς τὴν πυρὰν, μετὰ ταῦτα τὸν μὲν δμφαλὸν θάπτουν ἐντὸς τῶν ῥηχῶν τοῦ ποταμοῦ, τὴν δὲ κόνιν ρίπτουν εἰς τὸν ποταμὸν, ὅσοι δὲ ἀποθάνουν μακρὰν τοῦ ποταμοῦ, ὑποχρεοῦνται οἱ συγγενεῖς των νὰ φυλάξουν τὴν κόνιν καὶ νὰ τὴν μεταφέρουν εἰς τὸν ποταμὸν, ἐάν δὲ ὁ ἀσθενὴς ἀναρρώσῃ ὑποχρεοῦται νὰ προσφέρῃ θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς, πρὸ πάντων εἰς τὸν Γάγγην.

Αἱ θυσίαι γίνονται ὡς ἀνωτέρω, διὰ μὲν τοὺς οὐρανίους θεοὺς, λίαν πρῶτ, διὰ δὲ τοὺς ἐπιγείους, περὶ τῶ μεσονύκτιον.

Οἱ Παρίαί (περὶ τῶν ὁποίων ἄλλοτε λόγος ἐγένετο) ὑποθέτω ὅτι κατάγονται ἐκ τῶν ἀρχαίων Περσῶν· αὐτοὶ δὲν καίουν οὔτε θάπτουν τοὺς νεκροὺς των, παρὰ τοὺς θέτουν εἰς μεγάλους λάκκους ὀρθίους, ἢ μάλλον καθιστοὺς, καὶ τὰ σαρκοφάγα ὄρνεα τοὺς κατασπαράττων. Οἱ τοιοῦτοι λατρεύουν τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ τὸ πῦρ, διὰ τοῦτο ὑποχρεοῦνται διαρκῶς νὰ φυλάττων φῶς ἀναμμένον ἢ φωτῖαν.

Οἱ Ἰνδοὶ εἰδωλολάτραι διαιροῦνται εἰς διαφόρους αἰρέσεις. Εἶναι δὲ Βραχμάν, Γζάτηρη, Κιέστες, Σαγκόπ, Γκολά, Καίμπθ, Μπαγδῆ Καυρά, Χαρί, Μάγκ, Τζιαντάλ, Ντόμ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Οἱ Βραχμάν εἶναι ἢ ἐξέχουσα, εἰς αὐτοὺς δὲν συγχωροῦνται οὔτε ποτᾶ, οὔτε ψάρι, οὔτε ἄλλο τι, ὅπερ ἔχει αἷμα ἢ ζωὴν, ἐκτὸς χόρτα, ὄσπρια, καὶ γάλα τῆς βοῦς καὶ ἔλαιον καρυδιῶ (ἐξαιρέσει θυσίας κρέατος, τὸ ὅποιν θεωρεῖται ἄγιον) ἐκ τῶν λοιπῶν αἰρέσεων τινὲς μὲν τρώγουν μόνον αὐτὰ τῆς πάπτιας καὶ ἄλλοι τρώγουν καὶ κρέας ἐκτὸς τοῦ βοῦς. Εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ὁμοῦ πλείστοι τῶν βραχμάνων, καὶ καθε ἀλλῆς αἰρέσεως, κρυφίως τρώγουν καθε τι, πρὸ πάντων οἱ νέοι ὡς ἐξευγενισθέντες ὀλίγον, κατ' αὐτὰς μάλιστα ἤρχισαν καὶ αἱ γυναῖκες νὰ ἐρχωνται εἰς δεῦτερον γάμον ἐναντίον πάσης εἰδωλολατρείας.

Ἐκάστου Ἰνδοῦ υἱὸς ὑποχρεοῦται κάθε πρωῖαν νὰ νίπτῃ ἓνα τῶν δακτύλων (τὸν μέγαν ἢ μικρόν) τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός του μὲ νερόν τοῦ Γάγγου καὶ τὰ ἀπονιψίματα μέρος πρέπει νὰ πῆ, καὶ μέρος νὰ χρίσῃ τὸ μέτωπον καὶ στήθος του. Ἐκάστος δὲ Ἰνδὸς ὑποχρεοῦται νὰ κάμῃ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τοὺς Βραχμάνας (ἱερεῖς των).

ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΧΗΡῶΝ ΚΑΙ ΥΠΑΝΔΡῶΝ. Αἱ χήραι γυναῖκες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός των (πρὸ πάντων διὰ τὰς αἰρέσεις Βραχμάν καὶ Κιέστες), πρέπει νὰ κόψουν τὰ μαλλία των, καὶ ποτὲ νὰ μὴ φέρουν μακρὰ μαλλιά, θὰ ἀφήσων κάθε στολισμὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι κόκκινον χρῶμα εἰς τὴν χωρίστραν τῶν μαλλίων τῆς, οἱ χαλμάδες εἰς τὴν μύτην καὶ τὰ ὠτία τῆς, βραχιόλια, περιδέρατα, δακτύλια χερῶν καὶ ποδῶν, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ φυτὸν μασσοῦν πρέπει νὰ λείψῃ, ὑποχρεοῦνται πρὸς τοῦτοίς νὰ τρώγουν ἅπαξ τῆς ἡμέρας χόρτα καὶ ρύζι, καὶ τόσον ὅσον νὰ ζοῦν, ἐπειδὴ ἡ कुθήρησις ἀπαγορεύει νὰ καίωνται αἱ χεῖρες ζωνταναι, διὰ τοῦτο ὑπόκεινται εἰς τοιαύτας στέρησεις.

ΦΥΤΟΝ. Τὸ φυτὸν ὅπερ μασσοῦν ὀνομάζεται βιτλ, εἶναι δὲ ἓνα φύλλον ὡς τὸ τοῦ κισσοῦ μὲ ἀνοικτότερον χρῶμα, εἰς αὐτὸ μινύσων κόκκους καρδάμεως, μέρος μοχοκαρίου, μέρος ἀσβέστου καθαρισμένου καὶ τινος γώμας, ἥτις μετὰ τῆς ἀσβέστου προξενεῖ τὸ χρῶμα κόκκινον· αὐτὸ τὸ βιτλ μασσοῦν ὅλοι οἱ Ἰθαγενεῖς καὶ τινες τῶν Εὐρωπαίων, ὁ κάμωνν χρῆσιν αὐτοῦ δυσκόλως δύναται νὰ τὸ παραλείψῃ, ὡς οἱ κάμωνντες χρῆσιν τοῦ καπνοῦ.

Εἰς τὰς ἑορτὰς των οἱ Ἰνδοὶ περιφέρουν τοὺς θεοὺς των, ἢ ἓνα αὐτῶν δεμένον ἐπὶ τινος ἐπιταφίου εἰς εἶδος πυραμίδος, συρομένου ἐπὶ τροχοῦ ὑπὸ πολλῶν Βραχμάνων, ἀπειρον πλῆθος παρακολουθεῖ τὸ φορεῖον, στολισμένον μὲ διάφορα ἀνθῆ, καὶ καταχρωματισμένον, ἄλλο μὲν φωνάζοντες διάφορους ἔμνους διὰ κινήσεως τῶν χερῶν των, ἄλλοι δὲ διὰ τυμπάνων καὶ μουσικῆς, οἱ δὲ περισσώτεροι προσκυνοῦν διαβαινομένου τοῦ φορείου, τοῦτο συνήθως γίνεται περὶ τὰς ὥρας 5 μ. μ.

Καλκοῦτα 8]20 Ἀπριλοῦ 1869.
Γ. Α. ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἀνασκαφὴ τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου.

(Συνέχεια ἴδε ἀρ. 718).

Περὶ σταδίου καὶ τῶν λοιπῶν παλαιῶν οἰκοδομημάτων βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ὁμοῦ ἀνάστασιν μέγας πόθος ἐγένετο εἰς τὸ ἔθνος διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ πολλὸς λόγος δι' αὐτήν. Ἐγένετο λοιπὸν ἀρχὴ τὰ περιωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος νὰ συλλέγωνται

καὶ πολλαχῶς ἀνασκαφαὶ νὰ γίνωνται πρὸς ἀνακαλύψιν τῶν ἐκασταχοῦ κεχωσμένων μνημείων. Συνέστη δὲ ἐν Ἀθήναις καὶ εἰταιρία πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, ἡ ἀρχαιολογικὴ καλουμένη. Ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν ἐγένοντο πολλὰ ἀνασκαφαὶ καὶ εὐρέθησαν πολλὰ πρᾶγματα. Ὑπὸ τὸ νότιον τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως ἀνεσκάφη τὸ πρῶτον θέατρον τοῦ κόσμου, τὸ Διονυσιακόν. Πολλαχόθεν δὲ συλλέχθησαν τοσαῦτα ἐκλεκτὰ ἔργα γλυπτικῆς, ὥστε τὸ θέσιον, ἐνθα εἶναι ἀποτεταμειυμένα, ἀποτελεῖ ἀξιόλογον τῆς Ἑλλάδος μουσεῖον προσωρινόν, μέχρις οὗ ἀποπερατωθῇ τὸ ἤδη οἰκοδομώμενον παρὰ τὸ Πολυτεχνεῖον μεγαλοπρεπὲς Ἀρχαιολογικόν Μουσεῖον, ἐνθα θέλουσι κατατεθῆ πάντα ἀρχαιολογικὰ κινητὰ λείψανα.

Σήμερον ἀνεκαλύφθη καὶ ἕτερον ἐπίσημον τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖον τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον. Οἱ ἀρχαιολογοὶ πάντες ἐγνώριζον μέχρις χθὲς τὸν χώρον ὅλον τοῦ ἐν Ἀθήναις Σταδίου ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Πικουσανίου καὶ ἄλλων παλαιῶν συγγραφέων. Ἐπεκράτει δὲ ἡ ἰδέα ὅτι λείψανα αὐτοῦ δὲν θὰ ἀνευρίσκοντο. Ἐσχάτως ὁμοῦ ὁ Γερμανὸς Γαίλλερ, ἀρχιτέκτων τῆς κτιζομένης Συναίας Ἀκαδημίας, νομίζων ὅτι δύναται νὰ εὐρεθῶσι κεχωσμένα πολλὰ λείψανα ἐν αὐτῷ τῷ γνωστῷ χώρῳ τοῦ σταδίου τούτου, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ ἀνασκαφάς. Ἐρχισαν λοιπὸν ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν νὰ σκάπτωσι πρὸς τὸ μεσημβρινοανατολικὸν μέρος τοῦ Σταδίου, ὅπερ ἔχει τὸ σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο σφενδόνη. Τὸ μέρος τοῦτο καὶ ἐξ ἑτέρων γνωστῶν σταδίων καὶ ἐκ παλαιῶν μαρτυριῶν ἦτο γνωστότατον ὅτι ἀπετέλει τὴν λεγομένην σφενδόνην τοῦ σταδίου. Πρὸς τοῦτο σκάψαντες ὀλίγα μέτρα ἀνεῦρον αὐτὴν τὴν ζητουμένην σφενδόνην. Τὸ ἀνακαλυφθὲν εἶναι δύο τόξα συγγεντικὰ ἐκ λίθου πειραϊκοῦ, ἢ δὲ ἐξακολουθήσει τῶν ἀνασκαφῶν ὁ ἀδείξει μέχρι τίνος ἐκτείνονται.

Ὁ περὶ τὴν σφενδόνην χώρος ἀνήκεν ἕως χθὲς ὡς ἀγρὸς εἰς τὸν Κ. Γω. Κόνιαρη. Τὸν χώρον τοῦτον ἐκ δύο (γρ' 32) στρεμμάτων καὶ ἐπέκεινα ἠγόρασεν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἀντὶ 2,500 δραχμῶν καὶ ἀπέδμησεν. Ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ ἀρχαιολογικῆς καὶ ἐθνικῆς, δεῖξις φιλοτιμίας ἀθούμενος ἀνέλαβε τὴν δι' ἰδίας δαπάνης ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Σταδίου τούτου.

Πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς σφενδόνης ἀνεκαλύφθησαν μαρμαρίνα λείψανα πύλης παρὰ τὸν βράχον ἐνθα ὑπόγειον σπήλαιον ὑπάρχει ἀνοικτὸν ἐκατέρωθεν, ὑπὸ τὸ ὅποιν καὶ τώρα διέρχονται ἄμαξα ἐκφέρουσαι τὰ ἐκ τοῦ Σταδίου ἀνασκαπόμενα χρώματα εἰς τὸ δπισθεν αὐτοῦ τόπον. Τὸ σπήλαιον τοῦτο ἢ ἡ ὑπόγειος αὐτῆς δίοδος δὲν εἶχε καταχωσθῆ καὶ διὰ τοῦτο ἦτο ἐκτοτε καταφανές. Λέγουσι τινες ὅτι διὰ τῆς ὑπογείου ταύτης δίοδου ἀπήρχοντο τοῦ σταδίου τούτου ἡ ἡττώ-

μενοι εν τοις αγωσιν· άλλοι νομίζουσιν ότι δι' αὐτῆς παρουσιάζετο εἰς τὸ στάδιον ὡς ἀπὸ σκηνῆς ἢ παναθηναϊκῆ κομπῆ, ἢ ὅτι δι' αὐτῆς εἰσῆρχοντο οἱ ἀγωνιζόμενοι. Οὐδεὶς ὁμῶς τῶν παλαιῶν συγγραφέων μνημονεύει τοῦ ὀπογείου τούτου διαμπεροῦ θόλου, διὸ καὶ δικαίως θεωρεῖτο ὅτι ἐγένετο ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων διότι εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ στάδια ἦτο οὐσιώδες καὶ ἀπαρατήτως ἀναγκαῖον μέρος. Τῆς ἀνευρεθείσης πύλης τὰ λείψανα εἶναι ἐκ πεντελησίου μαρμάρου. Ἀνευρέθησαν προσέτι λείψανα κισνοκράνων ῥυθμοῦ δωρικοῦ καὶ ἰωνικοῦ. Φαίνονται δ' ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ὅστις εἶχεν οἰκοδομήσει μεγαλοκρεπέστατα δι' ἐδωλίων ἐκ πεντελικῶν μαρμάρων τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον εἰς ἐκατέρας τῆς πλευρᾶς. Εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἀνακαλυφθῶσι καὶ τοιαῦτα ἐδώλια ἀπὸ προχωρήσασιν αἱ ἀνασκαφαί. Ἀνευρέθη προσέτι καὶ πλάξ ἐπιτύμβιος ἐφ' ἧς ἀνεγνώσθη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή.

Ἀθηναῶραν τὴν ἀγαθὴν, τὴν Ἀττικὴν, τὴν Θαυμάσιου γυναικα, τὴν φιλέθειον, παιδία τεκοῦσαν καὶ τρέφουσαν νήπια, ἡ γῆ λαβοῦσα τὴν γῆν τὴν μητέρα κατέχει, γάλακτος θεομένων τῶν παιδίων.

Ἐν ἀρχῆς τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὑπάρχει σταυρὸς, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἦ ἐκεῖ χριστιανικὸς τάφος τῆς σ'. ἡ ζ'. ἢ κατονηταετηρίδος. (Μέριμνα).

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Phytolophas macrocarpa φυτικός ἔλεφας.

Εἰς τὴν Περουβίαν φύεται ὡραιότατόν τι δένδρον καλούμενον Phytolophas ἢ Elephantusia macrocarpa. Οἱ μεγάλοι καρποὶ ἔχουσι πολλὰ κοιλώματα καὶ ἐν τῷ αὐτῶν ἐναποταμιεύεται διαυγὲς καὶ ἀχρυστὸν, τὸ ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι ἐκμιζῶσι πρὸς ἀπόσβεσιν τῆς δίψης. Ἀπὸ προχωρήσεως ἢ τοῦ καρποῦ ὠρίμανσις γίνεται ὁποῦς οὗτος γλυκὺς καὶ γαλακτόχρους καὶ χρησιμεύει τοῖς ἐγχωρίοις ὡς τὸ γάλα. Ἐάν δὲ ἐκκενωθῇ ἐκ τῶν κοιλωμάτων πῆγνυται καὶ θξυνίζεται καὶ παρέχει εὐάρεστον καὶ δροσιστικόν τι ποτόν. Ἐάν δὲ τὸ γαλακτώδες τοῦτο βρυστὸν ἀφεθῇ ἐντὸς τῶν καρπῶν, τότε ξηραίνεται πρὸς σκληρὰν τινα λευκὴν μάζαν, ἐξ ἧς οἱ Περουβιανοὶ κατασκευάζουσι διὰ μαχαίριων, ἢ διὰ τοιούτου διάφορα κοσμήματα, λαβίδας μαχαίριων, ξιφῶν, κομβία καὶ ἄλλα ὅμοια. Ἐπειδὴ ἡ λευκὴ αὕτη ἀποξηρανθεῖσα μάζα ὁμοιάζει μὲ τὴν οὐσίαν τῶν δόδοντων τοῦ ἔλεφαντος, ἀνήκουσα ὁμῶς εἰς τὸ φυτοικὸν βασίλειον ἐκλήθη φυτικός ἔλεφας Phytolophas, τὸ δὲ ἐπιθετικὸν macrocarpa σημαίνει μακρόκαρπος ἕνεκα τοῦ μεγέθους τοῦ καρποῦ.

Μεταξὺ τῶν φυτῶν ὑπάρχει ἐν εἶδος χαμαιμήλων καλούμενον Anthemis Cotula καὶ Chamomilla foetida δηλαδή χαμόμηλα βρωμώδη. Περίργον εἶναι ὅτι ἡ ὁσμὴ τοῦ φυτοῦ εἶναι τόσον δυσάρεστος εἰς τὰς μελισσας, ὥστε οἱ μελισσοουργοὶ οἵτινες ἐπιτρέβουσι μετὰ τῶν προσφάτων ἀνθέων τὰς χεῖρας τῶν δὲν κεντοῦνται καὶ δὲν προσβάλλονται ποσῶς ἀπὸ τὰς μελισσας ἀπεναντίας ἢ δυσωδία αὐτῆς εὐαρεστεῖ τόσον τοὺς βατράχους, ὥστε οὗτοι συνάγονται ἐπ' αὐτῆς ἐν πλησμονῇ· ἐπαναλαμβάνομεν ὁμῶς ὅτι τὸ χλωροφόρμιον εἰδείχθη τὸ καλλίτερον ναρκωτικὸν καὶ ἐπιβλαβέστερον μέσον διὰ τὰς μελισσας. Ἐάν ὁ μελισσοουργὸς ἀνθέτη εἰς τὴν κυψέλην βάμβακα ἢ σπόγγον βραχύντα μὲ χλωροφόρμιον, αἱ μέλισσαι ναρκώνονται, ὁποκίπτουσι νεναρκωμεναι, ὥστε ἀπασαὶ αἱ ἐργασίαι δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ τοῦ μελισσοουργοῦ ἀνευ φόβου ἐλαχίστης βλάβης ἢ προσβολῆς ἐκ τῶν ἄλλως πως πολλακίς ἐπικινδύνων κεντημάτων τῶν μελισσῶν. Ταῦτα πρὸς μεγίστην ὠφέλειαν τῶν μελισσοουργῶν.

ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ ἔτους 1870, ἐκδοθὲν κατ' αὐτὰς κομψῶς χρυσοδεμένον, περιέχει ἕλλην ποικίλην, πλείστας εἰκονογραφίας, μουσικὴν φωνητικὴν τε καὶ χορευτικὴν ἐκ τῶν νεωτάτων τιμᾶται φράγκων δεκαπέντε.

Ἡ σειρά πλήρης τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου (1861—1870) κομψῶς χρυσοδεδεμένη πωλεῖται ἐν μὲν Παρισίοις παρὰ τῷ K. Reinault 15, rue des Sis rères· ἐν δὲ Λειψίᾳ παρὰ τῷ K. Brockhaus, ἀντιφράγκων 150, μόνον φράγκα 100 ἑκατόν. Ἀποστέλλεται εἰς τὸν προπληρώσαντα ἀνεξόδως. Παρ' αὐτοῖς πωλοῦνται ἐπίσης καὶ οἱ προηγούμενοι τόμοι (ἐξαρουμένων τῶν 1861, 1862 καὶ 1868), ἐπίσης χρυσοδεδεμένοι πρὸς φράγκα δέκα, ἀντι 15' παρὰ τῷ πρώτῳ εὐρίσκονται καὶ τινὰ ἀντίτυπα χρυσοδεδεμένα τοῦ ἔτους 1861.

Οἱ τόμοι τῶν ἐτῶν 1863, 1864 (δεμένοι ἀνευ χρυσώματος) καὶ τῶν ἐτῶν 1865, 1866, 1867 καὶ 1869 (χρυσοδεδεμένοι) πωλοῦνται ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ φωτογράφῳ K. Δημητρίῳ Κωνσταντίνῳ, καὶ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ K. Wilberg πρὸς τὴν αὐτὴν τιμὴν, παραληπτέοι ὁμῶς ἐπιτοπίως.

Ὁ Τόμος τοῦ ἔτους 1870, οὗ ἡ τύπωσις περὶ ὠρίσθη εἰς χίλια ὀγδοήκοντα πέντε ἀντίτυπα, συμπληροῖ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. ΑΘ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ.